

Boekverslag **Het lied en de waarheid** (Helga Ruebsamen)

Miriam Lommen

© havovwo.nl (april 2002)

A: Beschrijving

Primaire gegevens

Auteur:	Helga Ruebsamen
Titel:	Het lied en de waarheid
Ondertitel:	Roman
Verschenen in:	1997
Aantal blz.:	396
Leestijd:	10½ uur
Uitgelezen op:	03-01-2002

Verantwoording van de keuze

Dit boek heb ik in juli voor mijn verjaardag gekregen en ik wilde het al lang een keer gaan lezen. Toch kwam het er niet echt van, maar toen ik een boek moest kiezen voor school, kwam dit boek dan toch aan de orde. Het leek me wel een mooi boek, maar het was wel afwachten, want verder had nog niemand het gelezen die ik kende en mij dus anders zou kunnen aan- of afraden.

Verwachtingen vooraf

Zoals ik net al schreef leek het boek me wel aardig, nadat ik de achterkant had gelezen. De kaft vond ik in ieder geval heel erg mooi en viel erg in de smaak. Ik hoopte dat het verhaal me ook in de smaak zou vallen. Ik verwachtte wel dat dit inderdaad zou gebeuren, aangezien me de kaft en de korte samenvatting op de achterkant dus wel aanspraken.

Eerste reactie achteraf

Ik vond het een best mooi boek, maar het was een beetje langdradig en soms voor mij onnodig gedetailleerd. Hierdoor dacht ik soms wel dat het heel erg verzonnen was en soms kon ik wel merken dat een volwassene het boek had geschreven, ook al gebeurde dit door de ogen van een kind. Ik vond het ook een apart boek, misschien juist door wat ik net schreef en door de manier van vertellen.

Korte samenvatting van de inhoud

Het verhaal gaat over een gedeelte uit het leven van een meisje genaamd Louise Benda. Aan het begin van het verhaal is ze ongeveer 4 jaar oud en op het eind dik 10 jaar. Louise is geboren in Indonesië, in Bandoeng. Daar heeft ze een tijd lang met haar vader Cees, moeder Heleen en tante Margot geleefd in een groot landhuis. Op een dag komt ook oom Felix, haar vaders broer, bij hen wonen, die een relatie heeft met tante Margot. Als deze relatie in de problemen komt en ze uit elkaar gaan, gaat oom Felix in een huis iets verderop wonen en tante Margot gaat met Louise een tijdje naar Louises opa op Bali voor wat afleiding. Hier leert Louise haar tante Tinka kennen die maar een paar jaar ouder is dan zichzelf. Tinka gaat met hen mee terug naar Boendang en daar heeft moeder Heleen inmiddels een zoon gekregen: Simon. Niet lang hierna vertrekken ze met zijn allen naar Europa, naar oma Mimi, de moeder van Cees. Het is dan april, mei 1939 en de tweede wereldoorlog staat voor de deur. Na de 6-weken-lange tocht op de boot, waar Tinka en Louise goede vriendinnen worden en ze opa Bernard Silbermann (Cees' vader) leren kennen en die voor de ogen van de meisjes zelfmoord pleegt door over de reling te springen. De boot komt in Marseille aan en ze vervolgen de reis met de trein naar Parijs, waar een oom en tante wonen. Later gaan Louise, Tinka, tante Margot en vader Cees naar Den Haag waar oma Mimi woont, terwijl moeder Heleen met Simon naar Engeland gaat. Tinka verdrinkt in de zee, als ze zich geroepen voelt door de goden om lopend door het water terug te keren naar Bali. Als de oorlog ook in Nederland komt, kan tante Margot nog net op tijd terug naar Indonesië en blijven Louise en haar vader Cees achter. De duiken onder en leven zo een hele tijd samen met Aleida en een deel van haar familie. Op het laatste deel van het verhaal krijgt Aleida een kind genaamd Pandora Serena van Cees. Uiteindelijk worden ze bevrijd en zijn ze ongedeerd de oorlog doorgelopen. Wat heel belangrijk is in het verhaal, is dat Louise heel veel fantasie heeft

Boekverslag **Het lied en de waarheid** (Helga Ruebsamen)

Miriam Lommen

© havovwo.nl (april 2002)

en zo een beetje in een eigen wereldje leeft. Voor haar zijn de goden die ze heeft leren kennen in Indonesië heel belangrijk en ze gelooft echt in ze. Ze blijft bovendien het gevoel houden dat Indonesië de plek is waar ze thuishoort, in plaats van het koude en grijze waterland. De terugweg is iets wat haar het hele boek door niet loslaat.

B: Verdieping

Tijd en ruimte

Zoals al wel uit de korte samenvatting blijkt speelt het verhaal zich op heel veel verschillende plaatsen af. Een gedeelte speelt zich af op Indonesië (Bandoeng en Bali), een gedeelte op zee (de reis naar Europa), een gedeelte in Nederland en een klein stuk in Parijs.

De tijd waarin het zich afspeelt is van 1938 tot en met mei 1945.

De wijze van vertellen

Het verhaal is verteld via de ik-verteller. Deze ik is dus Louise Benda, een kind. Het verhaal is chronologisch, met af en toe een flashback of flashforward.

Spanning

Er is niet echt een grote spanning in het boek. Ook gebeurtenissen die eigenlijk veel spanning met zich mee zouden brengen komen niet echt spannend over, aangezien de ik-persoon een kind is die de gevaren niet echt ziet. Je ziet alles door haar ogen, dus als lezer ervaar je die spanning dan ook niet echt heel erg.

Thema en motieven

Het hoofdthema van het boek is oorlog, met zowel een binnenoorlog als een buitenoorlog. Het boek begint als een Indisch sprookje en ontvouwt zich tot oorlogsroman. Bovendien is het een familieportret. Wat ook een belangrijke rol speelt in het boek en zo ook een thema is, is de fantasie en beleving van een kind.

Personages

- Louise** Zij is een lief meisje met veel fantasie en een drang naar avontuur. Ze houdt erg van spelletjes spelen en is bezorgd om mensen die ze lief heeft. Als ze wat ouder is, beschouwt ze zichzelf als twee Louises: de slome Louise die gehoorzaam is, zich aanpast en dat doet wat van haar wordt verwacht en verlangt en de kanovaarster die avontuurlijk is en zich niet zo netjes en braaf wil gedragen als slome Louise.
- Tante Margot** Zij is een hele vrolijke tante die altijd klaar staat voor iedereen. Ze werkt hard in de kliniek van vader Cees als zuster en als ze thuis is, is ze altijd het zonnetje in huis. De vrolijke vrouw is altijd heel enthousiast en troost anderen als er iets aan de hand is. Ze is heel behulpzaam en bezorgd om anderen. Ze is bijna altijd positief ingesteld en goed gehumeurd.
- Vader Cees** Hij is een hardwerkende man die misschien wel te hard werkt om ook zijn familie genoeg liefde te kunnen geven. Hij trekt zich het lot en de gezondheid van mensen die hij kent heel erg aan en kan dit moeilijk van zich afzetten als dit nodig is. Toch kan hij ook heel warm en liefdevol zijn. Het is wel een man die erg bezorgd is om mensen, dieren en dingen.

Titel, ondertitel en motto

De titel 'Het lied en de waarheid' kan ik niet helemaal met zekerheid verklaren, maar het lijkt mij dat het 'het lied' slaat op de fantasie van de hoofdpersoon Louise waar alles zo gaat als het moet en waar veel moois in is. 'De waarheid' staat ertegenover, de echte wereld, wat er werkelijk gebeurt. De ondertitel geeft de stroming van het boek aan: een roman. Er is geen motto aanwezig in het boek.

Boekverslag **Het lied en de waarheid** (Helga Ruebsamen)

Miriam Lommen

© havovwo.nl (april 2002)

C: Evaluatie

Persoonlijke beoordeling

Het genre van het boek sprak me best wel aan. Een soort Indisch sprookje dat zich ontvouwt als een oorlogsroman. Ik vind andere culturen heel interessant en een boek over de oorlog valt meestal wel in de smaak bij mij. Niet dat ik deze zelf heb meegemaakt natuurlijk, maar misschien komt het juist daardoor dat ik het een interessant onderwerp vind. Aangezien het toch ook niet al te ver van mijn bed ligt. Ik vond het boek behoorlijk realistisch. Ik kan me ook indenken dat er veel is verzonnen, of misschien zelfs alles, maar het zou goed kunnen zijn dat dit verhaal echt is gebeurd. Je zag het verhaal door de ogen van een kind, wat wel een bijzondere draai aan het boek gaf. Je las dus wat hoe dat kind alles beleefde en wat het allemaal fantaseerde. Maar dat gefantaseer was niet altijd even gemakkelijk van de echte gebeurtenissen te scheiden. Soms was het wel even of bleef het een raadsel wat nu echt was gebeurd en wat niet. Maar soms vond ik je duidelijk kon merken dat de fantasie en de gedachten (en de beschrijvingen hiervan) niet echt van een kind kwamen, maar door een volwassene. Dat vond ik op zich wel jammer, want voor mij was het wel duidelijk dat de schrijfster dus echt daar wat had verzonnen als gedachten, om bijvoorbeeld een mooie beschrijving ergens van te geven.

Vooraf achteraf zie ik dat er wel heel veel is gebeurd in dit boek. Er zijn heel veel personen die een grote rol spelen in (een gedeelte van) het verhaal en in ongeveer zes jaar tijd gebeuren er veel grote dingen en veranderingen. Toch vond ik dat sommige gebeurtenissen een beetje te langdradig en soms te gedetailleerd waren. Vaak kwam het dan toch weer een beetje op hetzelfde neer, wat na een tijdje wel kon gaan vervelen. Maar juist hierdoor kan het ook goed zijn dat het leek alsof er niet zo heel veel veranderingen waren in het boek. Daarom is het misschien wel goed dat dit zo is gedaan. De personen zouden echt kunnen leven, zoals ze beschreven zijn. Ik had zelf de hele tijd een bepaald beeld van hoe iedereen eruit zag en hoe de leefomgeving eruit zag. Vaak was hier ook een beschrijving van gegeven, zodat je al snel een beeld erbij maakt. Toch was er niet echt iemand die ik koppelde aan iemand die ik zelf ook ken. De personen in het boek waren gewoon nieuw, ook al leek het soms of ik ze wel heel goed kende.

Ik vond het boek niet zo moeilijk om te lezen. Het taalgebruik was niet lastig en de zinnen waren niet te lang. Heel af en toe was er een keer een dialoog, maar veel wordt beschrijvend verteld en dus meer als een verhaal. Ik vind het heel knap gedaan hoe dat Indische sprookje, bijna zonder een duidelijke wending verandert in een oorlogsroman. Dit vind ik heel erg knap gedaan en vooral achteraf kun je de boel en het verhaal nog eens goed bekijken. Ik vond het een realistisch boek waar ik me goed in heb kunnen inleven. Dit zijn dingen die voor mij vaak heel erg van belang zijn als ik met plezier een boek lees. Dit boek is hier zeker in geslaagd.